

MILJÖPARTIET

– pekpinnar, vänstervridning och verklighetsflykt

Johan Folin & Andreas Vall

© Författarna och Timbro 2010

ISBN 978-91-7566-771-3

www.timbro.se

info@timbro.se

FÖRORD

Plötsligt upptäckte vi att människor i vår närhet talade om Miljöpartiet på ett sätt vi inte var vana vid. Intresset märktes inte bara i bekantskapskretsen, utan också i medierna. Språkröret Maria Wetterstrand fick stjärnstatus och partiets opinionssiffror växte från ett parti strax ovanför riksdagsspärren till ett av de större mindre partierna.

Mycket av det som sades om partiet lät bra. Mycket av det som sades av partiet, i synnerhet Maria Wetterstrand, lät också helt okej. Men partiet behandlades nästan som om det var nytt och oprövat. Den bild som stundtals växte fram stämde inte heller med vår allmänna känsla av det parti som funnits i svensk politik i över två decennier. Därför tog vi gemensamt initiativ till denna rapport.

Stockholm 9 juni 2010

Håkan Tribell

Chef Timbro Idé

Fredrik Erfelt

initiativtagare Alliansens Vänner

INNEHÅLL

SAMMANFATTNING	7
BAKGRUND	9
DEMASKERING AV DET "GRÖNA" SYSTEMSKIFTET	11
PEKPINNAR	13
Sockerskatt	13
Mer statlig propaganda	14
Minskad arbetstid.....	15
Alkoholritt i Stockholms krogvärld efter klockan tre.....	15
Politiska ingrepp i kulturlivet – kommunala biografer	17
VÄNSTERVRIDNING	19
En ny förmögenhetsskatt ska införas.....	19
Slopade RUT- och ROT-avdrag.....	20
Höjda skatter på arbete	20
Fortsatt monopol för Statens Järnvägar	21
Alla akutsjukhus ska ägas av landstinget.....	22
Kapitalismen – värre än det mesta?.....	24
VERKLIGHETSFLYKT.....	25
Ställ flyget på marken!	26
Allt resande och alla transporter ska minska.....	26
Mobilfria zoner i kollektivtrafiken – på ovetenskapliga grunder	27
Stopp för nya bostäder.....	29
En ny lönestrategi och nya lönekostnader.....	30
ARBETSGÅNG	33
NOTER.....	34
REFERENSER	37

SAMMANFATTNING

Många som brukar rösta borgerligt har det senaste året fått upp ögonen för Miljöpartiet. De har uppfattningen att Miljöpartiet är ett relativt liberalt parti som gärna pratar om decentralisering och bra villkor för småföretag. Miljöpartiet har funnits i svensk politik några decennier och är inte längre ett oskrivet blad som vi inte vet så mycket om. Mängder av förslag har lagts, och sammantagna ger de en klar bild av var partiet står. Denna rapport går igenom ett antal miljöpartiförslag på riksnivå, och i några av våra största städer, för att undersöka om den förmodat liberala andan håller för en närmare granskning.

Miljöpartiet vill gärna framstå som ett sansat mittenalternativ, men den bild som tecknas av deras förslag visar på ett i vissa fall tämligen extremt parti. Rapporten visar hur Miljöpartiets politik är en kombination av pekpinningar som rör människors vardag, en kraftig vänstervridning och fullständigt orealistiska förslag.

För det första handlar Miljöpartiets pekpinningar ofta om hur vi ska leva våra liv. Politiker ska se till att vi inte äter så mycket och att vi inte arbetar för mycket. Politiker ska ha åsikter om när vi ska dricka alkohol, vilka filmer vi ska se, hur vi väljer att resa och att vi bör välja trapporna hellre än hissen. Miljöpartiet föreslår till och med en särskild statlig myndighet som ska säkerställa att vi lever som de vill.

För det andra skulle Miljöpartiets politik leda till en kraftig vänstervridning av samhället. Ofta pratar de om grön skatteväxling – att höja miljöskatter och sänka skatter på arbete. Detta är tomt prat. I verkligheten vill partiet inte sänka några skatter på arbete. Tvärtom vill de höja skatten på arbete med ungefär 8 miljarder kronor. Även andra skatter ska höjas om Miljöpartiet får sin vilja igenom, till exempel förmögenhetsskatten och slopade avdrag för hushållsnära tjänster. Miljöpartiet vill återinföra och behålla statliga monopol för såväl järnvägstransporter som akutsjukvård. Detta är vänsterpolitik som i många fall går betydligt längre än Socialdemokraternas.

För det tredje saknar många av Miljöpartiets förslag helt förankring i verkligheten. Till exempel arbetar partiet för att avveckla inrikesflyget söder om Sundsvall. De ekonomiska konsekvenserna av ett sådant förslag blir enorma. Miljöpartiet tar också avstamp i

ovetenskapligt tyckande när de av hänsyn till elöverkänsliga vill införa mobiltelefonfria zoner i kollektivtrafiken, trots att sambandet mellan elektriska fält och diagnosen elöverkänslighet inte har gått att bevisa.

Denna rapport visar att Miljöpartiets politik vare sig är speciellt borgerlig eller liberal. Med tydliga pekpinningar, vänsterpolitik och brist på verklighetsförankring är Miljöpartiet det parti som kanske mer än något annat representerar ett systemskifte i svensk politik. Mycket medial fokus har hamnat på Maria Wetterstrands *personliga åsikter* och för lite på Miljöpartiets faktiska politik. Mittenväljare som hoppas på en bättre politik med Miljöpartiet i en vänsterregering kommer att bli grymt besvikna.

BAKGRUND

När debatten om FRA-lagen var som hetast kände många liberaler behov av att söka ett alternativ till den borgerliga regering som drivit igenom lagen, ett alternativ som också arbetade för den personliga integriteten. Under den föregående mandatperioden införde den socialdemokratiska majoriteten en del lagar där integriteten kunde uppfattas som kraftigt åsidosatt, vilket underminerade Socialdemokraternas trovärdighet i integritetsfrågor. Vänsterpartiet var visserligen emot FRA-lagen, men på grund av partiets historiska samröre med några av de mest integritetskränkande diktaturerna är inte heller det ett alternativ för de flesta borgerliga väljare.¹

Det enda riksdagsparti som var emot FRA-lagen, och inte hade en historia som solkade trovärdigheten i integritetsfrågor, var således Miljöpartiet. I och med detta fick fler liberaler upp ögonen för Miljöpartiet som politiskt alternativ till de borgerliga partierna.

De personer som betecknar sig som borgerliga och tilltalas mest av Miljöpartiet är ofta relativt liberala i livsstilsfrågor och har ambitionen att agera miljövänligt. De tilltalas av värden som småskalighet och närhet. Samtidigt har de i allmänhet en positiv syn på företagande och valfrihet. Och de bor ofta i storstäder. För att utröna om Miljöpartiet är ett reellt alternativ för dessa väljare är det intressant att närmare studera hur partiet agerar i dessa frågor.

Den bild medierna förmedlar av Miljöpartiets ena språkrör Maria Wetterstrand är att hon är en sympatisk livsstilsliberal som saknar dogmatiska åsikter i miljöfrågor. Hon ställer exempelvis inte upp på förslaget om individuella koldioxidkvoter eftersom det krävs en gigantisk övervakningsapparat för att genomföra det. Under våren har långa intervjuer och personporträtt förekommit i bland annat Fokus, Dagens Nyheter och Dagens Industri.

Den status Maria Wetterstrand för tillfället åtnjuter i svensk debatt påminner om bilden av Barack Obama under presidentvalskampanjen 2008. Innehållet i hans politiska budskap var mycket otydligt, det som utlovades var "change we can believe in". Människor önskade förändring av något slag, och alla förhoppningar projicerades på den nye presidentkandidaten. De som sökte pragmatiska uppgörelser över partigränserna hoppades på Barack Obama. Så även de som längtade efter tydlig vänsterpolitik. Liksom också de som i största allmänhet var

trötta på George W Bush. Hur politiken skulle komma att utformas under Barack Obama var inte så tydligt. Inte heller gick det att utläsa så mycket av hans tidigare ställningstaganden, bland annat för att han suttit så kort tid i senaten.

Sverige är inte USA, och Maria Wetterstrand är inte Barack Obama, men likheterna mellan hur de uppfattas är ändå slående. Maria Wetterstrand är inte heller Miljöpartiet. Hon är inte ens den enda ledaren för partiet. Partiets åsikter kommer från medlemmarna, och på regionala och kommunala nivåer läggs skarpa politiska förslag som påverkar människors vardag men sällan granskas på riksnivå. Dessa förslag är dock nyttiga att studera eftersom de berättar mycket om vilka instinkter som finns hos partiets företrädare. Eftersom medierna fokuserar på Maria Wetterstrand som person talas det inte så mycket om de konkreta förslag partiets representanter lägger på främst lokal nivå, men också i viss mån på riksplanet. I Sverige är politiken mindre knuten till person än i USA. Den som vill veta mer om vilken politik en röst på Miljöpartiet innebär får därför mer information genom att titta på hur partiet agerat de senaste åren, än genom att enbart lyssna till vad Maria Wetterstrand säger i intervjuer.

Den här rapporten granskar ett antal förslag som Miljöpartiet och dess representanter har lagt på riksplanet samt i våra största städer. Ambitionen är inte att presentera en uttömmande lista, men förslagen visar att Miljöpartiet är något helt annat än ett miljömedvetet liberalt alternativ – ett alternativ som antagligen inte skulle attrahera borgerliga väljare om politiken var mer känd. Mängden förslag, och de personer som framfört dem, visar också att det inte handlar om enstaka eller udda företeelser i partiets periferi. Miljöpartiet är ett parti som representerar ett systemskifte i svensk politik, ett systemskifte i allt annat än liberal eller borgerlig riktning.

DEMASKERING AV DET "GRÖNA" SYSTEMSKIFTET

De miljöpartistiska förslag denna rapport granskar gör, lagda bredvid varandra, att tre kategorier av förslag blir tydliga. De tre kategorierna är:

- pekpinningar
- vänstervridning
- verklighetsflykt

Pekpinningar innebär i några fall att Miljöpartiet vet bättre och vill välja åt dig och mig. I andra fall att politiker borde ha en åsikt om alltifrån vilka filmer som ska visas till vad vi äter. Vänstervridning är en tydlig, ofta klassisk vänsterpolitik med inslag av såväl offentliga monopol som höjda skatter på flera områden. Verklighetsflykt, kanske den allvarligaste av de tre, innehåller förslag som, om de genomförs, får mycket allvarliga konsekvenser för samhället. Ofta är kostnaderna skyhöga. Förslagen bygger ibland på tyckande i strid mot vetenskapliga resultat. Det finns förslag där två oförenliga intressen står mot varandra och Miljöpartiet väljer båda eller inget.

Vissa av de förslag som granskats består egentligen av flera närbesläktade frågor som för tydlighets skull har hanterats ihop. Några av förslagen har inslag av fler än en av dessa kategorier, se tabell 1 nedan. I dessa fall har vi valt att placera förslaget under den rubrik vi bedömt som väsentligast.

MILJÖPARTIETS FÖRSLAG UPPDELADE I TRE KATEGORIER

Förslag	Kategori		
	Pekpinnar	Vänstervridning	Verklighetsflykt
Sockerskatt	X		
Förmögenhetsskatt		X	
Statlig propaganda	X		
Minskad arbetstid	X	X	
Slopad RUT/ROT		X	
Höjd skatt på arbete		X	
Lägg ner flyget	X		X
Monopol för SJ		X	
Färre resor och transporter			X
Mobilfria zoner	X		X
Ingen privat akutsjukvård		X	
Reducerade tider för alkoholtillstånd	X		
Inga nya bostäder i Stockholm			X
Kommunala biografer	X		
Ny lönestrategi		X	X
"Kapitalismens skuld"		X	X

PEKPINNAR

Miljöpartiets förslag innehåller ofta pekpinningar som rör hur människor ska forma sin vardag. Nedan kommer vi att närmare studera konkreta förslag som partiet och dess representanter lagt i olika sammanhang. Det intressanta är inte varje förslag för sig, utan det mönster som förslagen tillsammans bildar. Det mönstret visar tydligt ett av Miljöpartiets drag, nämligen att de gärna vill lägga sig i din och min vardag; att de har en bild av hur vi ska forma vår vardag och att de gärna vill göra den bilden till verklighet. Miljöpartiets förslag återfinns inom alla områden.

Synen på reklam belyser dubbelheten hos Miljöpartiet. Ändamålen helgar medlen, och i reklamballet innebär det att reklam är riktigt dålig om den inte ligger i linje med Miljöpartiets åsikter, då den däremot är riktigt bra, ja till och med önskvärd. Miljöpartiet vill bestämma *hur* vi ska leva. Vi ska inte äta socker och inte dricka alkohol (åtminstone inte på tider som Miljöpartiet tycker är olämpliga). Förutom detta vill partiet att politiker mer allmänt ska propagera för hur man ska leva, dels genom kommunala biografier, dels genom upprättandet av en statlig myndighet som ska ge oss lämpliga normer i vår vardag. Det är okej att välja biofilm, förutsatt att vi inte bara väljer amerikansk film.

SOCKERSKATT

I sin folkhälsomotion som lades i oktober 2006, föreslår Miljöpartiets riksdagsledamöter en särskilt punktskatt på socker för att få bukt med fetmaproblem.² Om priset på varor med hög sockerhalt – som godis – ökar, kommer folk i högre utsträckning att välja nyttigare varor – som frukt – argumenterar miljöpartisterna och pekar på att Sverige har punktskatter på bland annat tobak och alkohol.

Sockerskatt har diskuterats till och från i Sverige det senaste decenniet. Spontant låter det som att en skatt som gör godis och läsk dyrare skulle leda till minskad konsumtion. I Miljöpartiets motion hänvisar man till att konsumtionen i Danmark, som har högst läskskatt i EU, har minskat i takt med skattehöjningarna. Det är dock en förhastad slutsats. Enligt danska

Skatteministeriet ska den minskade försäljningen i Danmark inte ses som ett tecken på att den faktiska konsumtionen har minskat, utan att det är gränshandeln med Tyskland som har ökat. Enligt Skatteministeriet utgjordes 90 miljoner liter, eller 17 procent, av den danska läskkonsumtionen 2005 av import från Tyskland. Det var en ökning från 80 miljoner liter 2004.³

När Miljöpartiet hävdar att den danska läskskatten är ett lyckat exempel har man alltså bara tittat på den inhemska försäljningen och inte på hur konsumtionen har påverkats. Om syftet med sockerskatten är att minska konsumtionen är skatten inte särskilt effektiv. Det finns en lång rad andra argument mot sockerskatt, men dem lämnar vi i denna rapport därhän.

MER STATLIG PROPAGANDA

Yvonne Ruwaida, före detta riksdagsledamot och numera oppositionsborgarråd i Stockholm och ledamot i Miljöpartiets partistyrelse, skrev i juli 2009 en debattartikel där hon efterlyste en normkritisk myndighet. Myndighetens arbete ska gå ut på "att bevaka, utbilda och informera i syfte att förändra där det behövs".⁴ Enligt Ruwaida är det en statlig uppgift att påverka medborgarnas åsikter så att de passar in i den mall som majoriteten av riksdagen har för tillfället.

Det finns fler miljöpartister som tycker att skattepengar ska användas för att få svenskarna att tycka likadant som Miljöpartiets medlemmar. Riksdagsledamoten Jan Lindholm lämnade hösten 2007 in en motion där han menar att Riksdagen ska se till att Folkhälsoinstitutet "uppmuntrar, informerar och kanske arrangerar något i tävlingsform på nationell nivå" i syfte att få människor att gå i trappor i stället för att ta hissen.⁵ Han skriver också att "inga stora mängder el" sparas "på att inte ta hissen eller rulltrappan men visst kan även information om sådant kanske uppmuntra någon". Ändamålen helgar medlen, tycks Jan Lindholm mena. Eventuellt kan Folkhälsoinstitutet finansiera kampanjen genom att trycka reklam på de skyltar som ska sitta i trapphusen i Sverige. Som exempel på sådan godkänd reklam nämns bland annat Rädda Barnen, Kvinnojouren, Giftinformationen, Friskis & Sveltis och Anonyma alkoholister, men han kan även tänka sig "renodlad traditionell reklam bara det är lokalodlat, solidariskt, miljökvalitetssäkrat och självklart både gott och nyttigt. Kanske reklam för hemodlade tomater på den rökfria balkongen eller reklam för den lokale skomakaren".

I andra sammanhang är Miljöpartiet dock skeptiskt till reklam, eftersom den ofta försvårar "konsumenternas möjligheter att göra fria och upplysta val". De vill därför "begränsa reklamens utbredning och motarbeta reklam som inte efterfrågas".⁶ Frågan är vem som ska avgöra vilken reklam som är efterfrågad. Reklam som ligger i linje med Miljöpartiets politiska agenda förefaller vara godtagbar och annan reklam bör begränsas.

MINSKAD ARBETSTID

Miljöpartiets Europaparlamentariker Carl Schlyter vill att hälften av alla produktionsökningar som görs ska tas ut i ledig tid i stället för att låta människor själva välja hur mycket de ska jobba.⁷ På Svenska Dagbladets debattsida utvecklar Carl Schlyter resonemanget tillsammans med Feministiskt Initiativs talesperson Gudrun Schyman. De båda föreslår att veckoarbetstiden sänks med fem timmar över de kommande fem åren och med ytterligare fem timmar till 2020.⁸

Välfärden förlorar naturligtvis på detta förslag. Framför allt som många vill arbeta mer, något som är bra både för dem och för Sverige. Här har dock Miljöpartiet bestämt sig för vad som är det bästa och vill att vi andra anpassar oss till detta.

ALKOHOLFRITT I STOCKHOLMS KROGVÄRLD EFTER KLOCKAN TRE

Den 16 juli 2008 lämnade Miljöpartiets gruppledare i Stockholms kommunfullmäktige, Stefan Nilsson, in en motion om att alkohol inte ska få serveras mellan klockan 03.00 och 11.00. Stefan Nilsson hänvisar till ett utredningsdirektiv från regeringen som anger att 17 procent av männen och 9 procent av kvinnorna i Sverige har en problematisk alkoholkonsumtion. Genom att inte bevilja alkoholtillstånd efter klockan tre minskar våldsbrotten i Stockholm på helgerna, och alkoholkonsumtionen hålls nere.

Stefan Nilsson yrkar i motionen "att det förs in i Stockholms stads riktlinjer för serveringstillstånd att inga tillstånd att servera alkohol mellan kl. 03.00 och 11.00 ska beviljas".⁹

Anledningen till att man började bevilja alkoholtillstånd efter klockan tre på natten var för att man ville stävja utbredningen av svartklubbar i början på 1990-talet. I tjänsteutlåtandet från Socialtjänstförvaltningen framförs att

”[i] en internationell storstad som Stockholm kommer det alltid att finnas en publik som vill roa sig sent på nätterna. En utveckling där alla dessa nöjeslystna personer skulle gå hem och sova efter klockan 03.00 förefaller osannolik. Det kan därför inte uteslutas att situationen med svartklubbarna skulle uppstå igen om de sena serveringstiderna togs bort.”

Socialtjänstförvaltningen menar också att det är

”orimligt att lasta de tillståndshavare som har sena serveringstider för allt det våld som uppstår i centrala delar av staden på helgnätterna” och att “[d]et huvudsakliga problemet med 05-ställena är dock deras attraktionskraft och de problem som det skapar utanför på gatan.”

Socialtjänstförvaltningens uppfattning är att tillståndshavarna arbetar seriöst med att upprätthålla en ansvarsfull alkoholservice och att de har ett gott samarbete med berörda myndigheter.¹⁰

När klockan slagit 03.00 beger sig en del hemåt, men tillräckligt många vill fortsätta festa för att det ska bli högt tryck på de få (drygt tio) klubbar som har öppet efter klockan 03.00. Lösningen på problemet kanske snarare är att bevilja fler alkoholtillstånd för att minska trycket på de uteställen som i dag tar emot den ström av festsugna människor som inte vill gå hem klockan 03.00. Risken finns annars att mindre nogräknade personer tar över det tomrum som uppstår, vilket leder till ökade problem med svartklubbar och organiserad brottslighet.

Veckorna innan beslutet skulle fattas i kommunfullmäktige fick motionen en del uppmärksamhet i medierna och på internet.^{11 12}

I sitt inledningsanförande i kommunfullmäktige 12 april 2010 ändrade sig Stefan Nilsson på ett par punkter. Nu ville Miljöpartiet inte längre stoppa tillståndsgivningen efter klockan 03.00, endast före klockan 11.00 på förmiddagen. Inga tillstånd skulle heller dras tillbaka. Det visade

sig nämligen att alkohollagen inte medger att alkoholtillstånd dras in så länge som tillståndsinnehavaren sköter sig.

I stället yrkade Stefan Nilsson, förutom om alkoholförbud på förmiddagarna, att de tillstånd som medger alkoholservering till klockan 05.00 på morgonen ska utvärderas, och utvärderingen ska ligga till grund för om nya tillstånd ska medges eller ej.¹³ Att motionens ursprungliga lydelse försvarades av Miljöpartiet ända tills strax innan den behandlades i fullmäktige tyder på att man inte har ändrat åsikt utan gjort en halv pudel för att inte framstå som förbudsivrare.

Partiprogrammets avsnitt om livskvalitet krockar här med skrivningarna om strävan efter minskad alkoholkonsumtion. I avsnittet om livskvalitet står att

”[d]et måste finnas mer självtillit och mindre förmynderi, mer positivt bejakande av vår omvärld och mindre egoism, mer tillit till lokala och medborgerliga initiativ och mindre centralstyrning.”¹⁴

Förslaget om restriktivare alkoholutskänkning bryter inte mot partiprogrammet, eftersom partiprogrammet står för båda ståndpunkterna i frågan. Viljan att hindra andra från att välja hur och när de vill roa sig väger dock tyngre än motståndet mot förmynderi. När det kommer till kritan får åsikterna om ”livsstilsliberalism” och öppenhet mot det som hör stadslivet till stryka på foten.

POLITISKA INGREPP I KULTURLIVET – KOMMUNALA BIOGRAFER

Miljöpartiet i Stockholm vill styra utbudet på Stockholms teaterscener och biografier. I partiets budgetförslag för Stockholm 2010 skriver man att ”[r]epertoarerna på stadens livescener och biografier ska spegla den mångfald som finns i samhället”.¹⁵ Det låter som ett behjärtansvärt mål, men på vilket sätt är det en politisk uppgift att besluta vilka artister och filmer som ska kunna ses på Stockholms scener och biografier?

Miljöpartiet vill också att kommunen ska starta och driva en ny biograf i kommunal regi och därmed konkurrera med bland annat SF Bio, som de dessutom vill styra repertoaren hos:

”De få förortsbiograferna Filmstaden Kista, Filmstaden Vällingby och Filmstaden Heron City visar märkligt nog i huvudsak angloamerikanska eller svenska filmer ... Det finns anledning för kommunen – eventuellt i samarbete med landstinget eller vissa kranskommuner – att diskutera problemet med SF Bio och att överväga insatser.”¹⁶

VÄNSTERVRIDNING

Ett annat tema bland Miljöpartiets förslag är en tydlig vänstervridning av samhället. Partiet lägger förslag som i många fall ligger till vänster om Socialdemokraterna och i enstaka fall även går längre än Vänsterpartiet. Skatterna är ett typexempel.

Miljöpartiet pratar ofta om "grön skatteväxling", men problemet är att det inte är några skatter som växlas, utan endast skatter som höjs. Miljöpartiets budgetförslag innebär att skatt på arbete höjs med 8 miljarder och andra skatter med 32 miljarder. Man kan jämföra med Socialdemokraterna som vill höja skatten med (blott) 20 miljarder.

Storskaliga statliga lösningar är också något som Miljöpartiet förespråkar. SJ är exempel på en statlig myndighet som Miljöpartiet (av ungefär samma skäl som Vänsterpartiet) gärna vill ska ha fortsatt monopol. Akutsjukvård skall endast drivas i offentlig regi om Miljöpartiet får som de vill. Den marknadsfientliga och vänstervridna diskussionen går i vissa fall oerhört långt. Företrädare för Miljöpartiet har till exempel jämfört kapitalismen med nazismen. (Se sid 22, "Kapitalismen – värre än det mesta".) Sammantaget ger Miljöpartiets agerande stöd för tesen att partiet inte kan betecknas som liberalt. Efter att ha läst dessa förslag blir det uppenbart att en röst på Miljöpartiet innebär en ordentlig vänstervridning av Sverige, trots partiets liberala inslag.

EN NY FÖRMÖGENHETSSKATT SKA INFÖRAS

Tillsammans med Vänsterpartiet och Socialdemokraterna presenterade Miljöpartiet i slutet av april 2010 ett förslag på höjning av bensinskatten med 49 öre, men också en ny förmögenhetsskatt, eller vad den nu kommer att kallas. Maria Wetterstrand dementerade nämligen förmögenhetsskatten i Sveriges Radio: "Vi har inte sagt att det ska införas en förmögenhetsskatt. Vi har sagt att det ska införas en skatt som riktar sig mot gruppen förmögna."¹⁷ Miljöpartiets ekonomiska talesperson Mikaela Valtersson förtydligade: "Det handlar dock inte om en inkomstskatt. Det kan vara skatt på kapital eller konsumtion."¹⁸ Än är det dock inte klart hur en sådan skatt ska se ut eller varför den nya förmögenhetsskatten inte är skadlig för

”kapitalbildning främst bland småföretagare”, samtidigt som det går att komma undan beskattning genom att flytta pengarna utomlands.

De negativa konsekvenserna av förmögenhetsskatten bekräftades av den förre socialdemokratiska finansministern Kjell-Olof Feldt i en debattartikel i Aftonbladet våren 2009:

”De som inte kunde undkomma förmögenhetsskatt var i princip löntagare som ägde en villa eller ett fritidshus och sparat ihop tillgångar, placerade i obligationer, fonder och aktier på börsens A-lista.”¹⁹

Hösten 2009 varnade Kjell-Olof Feldt och förre professorn i finansrätt vid Uppsala och Stockholms universitet Sven-Olof Lodin för att ”[r]edan hotet om återinförandet av förmögenhetsskatten innebär att skatteflykten tar ny fart”.²⁰

SLOPADE RUT- OCH ROT-AVDRAG

I slutet av februari 2010 skrev Miljöpartiets ekonomiska talesperson Mikaela Valtersson att partiet kommer att verka för att avdraget för hushållsnära tjänster – RUT-avdraget – avskaffas tillsammans med ROT-avdraget när ”konjunkturen stabiliserats och det finns en starkare arbetsmarknad med större efterfrågan på arbetskraft”. I dagsläget vill Miljöpartiet dock ”inte riskera att dra undan arbetstillfällen från arbetsmarknaden och därmed öka arbetslösheten”.²¹

Miljöpartiet erkänner alltså att avdragen bidrar till att få ner arbetslösheten. En viktig förutsättning för att driftiga människor och företag ska våga satsa på sin idé eller sitt företag är vetskapen om att lagstiftarna inte försämrar villkoren under en överskådlig framtid. Genom beskedet om att ROT- och RUT-avdragen ska avvecklas ”i ett starkare konjunkturläge” visar Miljöpartiet att bra villkor för företag bara ska ses som en konjunkturbuffert, och inte som en del av ett blomstrande samhälle.

HÖJDA SKATTER PÅ ARBETE

Skattebetalarnas Förening gjorde nyligen en genomgång av Miljöpartiets budgetmotion för 2010. I Skattebetalarnas rapport framkommer att den gröna skatteväxling som Miljöpartiet

ofta förordar (det vill säga höjda skatter på miljöfarlig verksamhet ska motsvaras av sänkta skatter på arbete) inte finns i deras budgetmotion. Både skattehöjningar och skattesänkningar finns med, men höjningarna är mycket större. Miljöpartiet vill faktiskt höja skatterna med drygt 40 miljarder kronor. Det kan jämföras med Socialdemokraterna, som nöjer sig med skattehöjningar på drygt 20 miljarder kronor. Miljöpartiet har visserligen förslag på sänka skatter på arbete med ungefär 17 miljarder (brutto) till 2012, men de vill samtidigt dra tillbaka bland annat det fjärde steget i jobbskatteavdraget och de sänkta arbetsgivaravgifterna för ungdomar. Summan för dessa, tillsammans med några andra mindre skattehöjningar på arbete, uppgår till nästan 25 miljarder 2012. Totalt blir det alltså en höjning av skatterna på arbete med ungefär 8 miljarder kronor. Till detta kommer ytterligare skattehöjningar på ungefär 32 miljarder kronor till 2012.²²

Enligt Grön Ungdoms ena språkrör Jakob Dalunde "så har alliansen redan gjort ena delen av den gröna skatteväxlingen".²³ Det vill säga sänkt skatten på arbete.

Enligt Dalunde menar alltså Miljöpartiet att inkomstskatterna redan är tillräckligt låga, trots att de fortfarande är bland de högsta i världen. Ändå står det under rubriken "Grön skatteväxling" på Miljöpartiets hemsida att grön skatteväxling "går ut på att höja skatten på sådant som är miljökadligt och att samtidigt sänka inkomstskatten för alla".²⁴ Där står ingenting om att inkomstskatterna nu är låga och att det är dags att enbart höja miljöskatter.

Den gröna skatteväxlingen verkar bara finnas som abstrakt begrepp hos Miljöpartiet. Det finns med i Miljöpartiets partiprogram²⁵, men när förslagen läggs blir effekten i praktiken skattehöjningar på arbete. Detta är Miljöpartiets eget budgetförslag, och kan inte skyllas på att partiet har tvingats kompromissa med Vänsterpartiet och Socialdemokraterna. Att ett starkt Miljöparti skulle försvara lägre skatter på arbete i en rödgrön regering förefaller därmed osannolikt. Slutsatsen blir att Miljöpartiet i detta avseende inte befinner sig i politikens mitt utan är ett tydligt vänsteralternativ.

FORTSATT MONOPOL FÖR STATENS JÄRNVÄGAR

De miljöpartistiska riksdagsledamöterna Karin Svensson Smith och Jan Lindholm lämnade tillsammans med ett par vänsterpartistiska och socialdemokratiska riksdagsledamöter i april

2009 in en motion om att stoppa regeringens planer på att frånta SJ ensamrätten på järnvägsnätet. Enligt motionärerna kommer regeringsförslaget "att missgynna den enskilda individen och leda till en försämrad och mer svåröverblickbar järnvägstrafik".²⁶

Att järnvägsnätet är underdimensionerat i förhållande till de trafikmängder som körs och planeras för framtiden är ingen nyhet, men alla problem som tågresenärer får utstå kan inte Banverket och dess brist på resurser klandras för. SJ behöver utsättas för press från kunder som har möjlighet att välja andra resealternativ. Tågförare som saknas, tågset med fel antal vagnar, tåg med defekta motorer och el- och stabiliseringssystem, överfulla toaletter samt tomt på hyllorna i bistron är fel som endast SJ – inte Banverket eller någon annan – kan lastas för. Genom att tågresenärerna får möjlighet att välja andra operatörer tvingas SJ förbättra organisationen och underhållet av tågen. Situationen kommer inte att bli bättre om det enbart tillförs mer pengar för att bygga ut järnvägsnätet. Utan konkurrens kommer situationen att se ut som i dag, men med skillnaden att fler resenärer drabbas av motorhaveri och avföringsluktande vagnar utan fungerande elektricitet. Alla resenärer som under vintern 2010 drabbades av inställda och kraftigt försenade tåg skulle, i Miljöpartiets Sverige, ha varit hänvisade till vänthallen eller bilen, eftersom inte heller inrikesflyget skulle få finnas kvar.²⁷

ALLA AKUTSJUKHUS SKA ÄGAS AV LANDSTINGET

I Miljöpartiets budgetförslag för Stockholms läns landsting 2010 kan man läsa att "[a]kutsjukhusen ska ägas och drivas i offentlig regi".²⁸ Eftersom ett av Stockholms akutsjukhus – Capio S:t Görans Sjukhus – i dag är privatägt måste det innebära att S:t Görans antingen inte längre får vara ett akutsjukhus eller att sjukhuset ska tvångsinlösas. Motivet som anges är att man ska "garantera helhetssyn och samhällsansvar". Samtidigt menar Miljöpartiet att "[g]enom att akutsjukhusen nu fått längre avtalsperioder och större handlingsfrihet kan gamla hierarkier brytas och sjukhusen styras mer decentraliserat". Miljöpartiet skriver vidare om Karolinska Universitetssjukhuset att "[m]öjligheterna är nu stora att införa mer effektiva 'flöden' där all tid bedöms utifrån vilken nytta den gör för patienten" och att landstingets akutmottagningar "ska få ett tydligt uppdrag att minimera patienternas väntetider". Ingenstans nämns att S:t Görans Sjukhus redan har gjort detta.

Redan 2003 visade Fredrik Bergström och Josefina Lund i Timbrorapporten *Vinstdrivna sjukhus – Är fallet S:t Görans färdigbehandlat?* att S:t Görans Sjukhus förbättrat resultaten och sänkt kostnaderna jämfört med övriga akutsjukhus i Stockholms läns landsting.²⁹ I S:t Görans årliga kvalitetsredovisningar bekräftas uppgifterna från Bergströms och Lunds rapport. De ”flöden” som nämns i Miljöpartiets budgetförslag syftar på arbetsmetoden LEAN Healthcare. Den går kortfattat ut på att man organiserar arbetet utifrån hur det påverkar patienten, med kortare väntetider för patienten som ett av målen. LEAN Healthcare infördes på S:t Görans sjukhus 2005 och resultaten är tydliga. Andelen patienter som vistas på akutmottagningen på S:t Görans Sjukhus längre tid än fyra timmar har minskat med ett par procentenheter per år de senaste åren.^{30 31} 2009 tillbringade 83 procent av alla patienter kortare tid än fyra timmar på akutmottagningen. Enligt den senaste kvalitetsredovisningen (för 2009) innebär det att S:t Görans Sjukhus har ”de kortaste flödestiderna av alla akutsjukhus i Stockholmsregionen”.

När Miljöpartiets i sitt budgetförslag beskriver förbättringsmöjligheterna inom sjukvården använder de ett språk som lika gärna kunde vara hämtat från S:t Görans egna kvalitetsredovisningar. S:t Görans Sjukhus är ett perfekt exempel på vilka resultat som går att uppnå med de åtgärder som Miljöpartiet föreslår, men S:t Görans sjukhus nämns inte någonstans i budgeten. Det är bara i kravet att landstinget ska äga och driva alla akutsjukhus som S:t Görans Sjukhus berörs.

Miljöpartiet talar varmt om decentralisering och småskalighet, men vill samtidigt att Stockholms läns landsting ska äga och toppstyra akutsjukhusen i landstinget, trots att det sjukhus som lyckats bäst med att höja kvaliteten och korta väntetiderna är privatägda Capio S:t Görans sjukhus. De framsteg som S:t Görans har gjort, exempelvis genom att anamma LEAN Healthcare-metoden, vill Miljöpartiet överföra till bland annat Karolinska sjukhuset, men samtidigt vill man kväsa den innovativa kraft som finns på S:t Görans, genom att ta bort ett av de incitament som driver effektivisering och utveckling: möjligheten att göra vinst. Även här visar sig partiets förståelse för företagande befinna sig i samma politiska spektrum som den svenska vänsterns.

KAPITALISMEN – VÄRRE ÄN DET MESTA?

De extrema vänsteråsikter som finns hos en del miljöpartister uttrycks ibland på ett uppseendeväckande smaklösa sätt. Miljöpartiet i Härnösand hävdade fram till början av april 2010 på sin webbsida att kapitalismen är orsaken till bland annat att en miljard människor lever i extrem fattigdom och att hundratals miljoner människor har förföljts och dödat sedan 1950-talet. De föreslog en bokserie för att upplysa människor om kapitalismens brott, som en uppföljning till *Kommunismens svarta bok*. Namnförslaget är "Kapitalismens skuld, värre än både kommunismens och nazismens skuld sammantaget!"³² När förslaget fick uppmärksamhet via bloggar plockades det plötsligt bort.

VERKLIGHETSFLYKT

Den sista tydliga tendensen när många av Miljöpartiets förslag läggs samman är en oförställd verklighetsflykt som genererar förslag som ligger långt ifrån vad som är realistiskt för ett fungerande samhälle och som inte heller tar ansvar för landet eller ekonomin. Miljöpartiet vill slå undan benen för Sveriges flygindustri genom förslaget om höjda biljettpriser. Dessutom arbetar de för att avveckla inrikesflyget söder om Sundsvall. Förutom de direkta effekterna på svensk ekonomi av nedläggningen av en industri där flera tusen personer arbetar, blir de indirekta effekterna avsevärda. Oavsett om det är av affärsmässiga, medicinska eller andra skäl, kommer personer som snabbt måste förflytta sig inte att kunna göra det utan allvarliga ekonomiska och andra konsekvenser. Även annat resande, inklusive transporter, ska minska. För ett land som Sverige, som ligger en bra bit från Europas centrum, är det kanske ännu viktigare att ett fungerande transportsystem finns, men det vill Miljöpartiet slå sönder. Förslag som detta är inget annat än önskedrömmar.

Andra exempel på Miljöpartiets verklighetsflykt är förslagen om mobilfria zoner i kollektivtrafiken. Dels har förslagen inte stöd i vetenskaplig forskning, dels är de praktiskt ogenomförbara. Inte heller har partiets bostadspolitik i Stockholmsområdet förankring i verkligheten. När invånarantalet ökar och Stockholm expanderar måste antingen hus byggas på höjden eller utbredningen av bostadsområden öka. Miljöpartiet vill ingetdera. Den mest flagranta verklighetsflykten är dock förslaget i Göteborg om att minska lönegapet. I förstone kan förslaget förefalla rättvist och bra, men vid närmare studium blir förslaget absurt. Om förslaget skulle genomföras blir konsekvenserna antingen att de flesta offentliganställda i Göteborg får sänkt lön – något som naturligtvis skulle vara omöjligt att genomföra i praktiken – eller att lönekostnaden för Göteborg skulle öka med 3–4 miljarder kronor.

Det är en sak att vara ett parti i periferin som lägger förslag utan koppling till verkligheten, eller som innebär grov kapitalförstörelse. Det är ett helt annat att vara ett parti som aspirerar på taburetterna i valet 2010. Miljöpartiet visar med sina förslag (se nedan) att det kommer att dröja innan de på ett ansvarsfullt sätt kan vara med och leda landet.

STÄLL FLYGET PÅ MARKEN!

Miljöpartiets trafikpolitiska talesperson Karin Svensson Smith har länge arbetat för att inrikesflyget söder om Sundsvall ska läggas ner.³³ I en artikel i Göteborgs-Posten tycker hon att resandet mellan Göteborg och Stockholm enbart ska kunna ske med tåg.³⁴ Detta är inte någon perifer åsikt i partiet. Artikeln är även undertecknad av språkröret Peter Eriksson, och förslaget om att avskaffa inrikesflyget söder om Sundsvall presenterades tillsammans med Maria Wetterstrand.³⁵ I Miljöpartiets förslag till Klimatberedningen nämns flera åtgärder som kommer att göra flyget dyrare men saknar drivkrafter att minska flygets miljöpåverkan. Partiet vill införa en flygskatt på 200 kronor per enkelresa inom EU och 400 kronor för enkelresor till och från länder utanför EU. Dessutom ska alla planer på ny- och tillbyggnader av flygplatser i Sverige stoppas.³⁶

Enligt Miljöpartiets ursprungliga plan skulle det vara möjligt att avveckla inrikesflyget mellan Stockholm och Göteborg till år 2013.³⁷ Förslaget om en flygskatt inom och utanför EU blir inte bara dyrt för dem som vill resa, det är dessutom klumpigt utformat. Genom att lägga en skatt på själva resan i stället för på de utsläpp som flyget orsakar, undviker man att skapa drivkrafter för att minska bränsleförbrukningen och få fram miljövänliga flygbränslen. Med Miljöpartiets förslag spelar det ingen roll om flygplanet drivs med traditionell flygfotogen eller något av alla växtbaserade bränslen som håller på att provas. I februari i år rapporterade brittiska The Guardian att det amerikanska försvarsdepartementets forskningsinstitut Darpa räknar med att ha storskalig produktion av algbaserat flygbränsle 2013.³⁸ Den sortens lösningar verkar dock inte Miljöpartiet vara intresserat av. Målet är helt enkelt att vi ska flyga mindre.

ALLT RESANDE OCH ALLA TRANSPORTER SKA MINSKA

I en debattartikel i Efter Arbetet skriver miljöpartisterna Karin Svensson Smith och Rasmus Ling om kollektivtrafik och argumenterar bland annat för kilometerskatt för lastbilar, högre koldioxidskatt och fler trängselavgifter. De skriver också att även om det är viktigt att de transporter som vi företar oss ska ske på ett miljömässigt hållbart sätt så "[måste vi] även hushålla med de transporter vi gör. Den bästa transporten är den som inte behöver ske alls". Om avgifterna på kollektivtrafik sänks kommer de som cyklar eller redan åker kollektivt att åka kollektivt oftare. Det är inte önskvärt enligt skribenterna.³⁹

I en motion skriven av Karin Svensson Smith och hennes partikamrater Tina Ehn och Per Bolund som svar på budgetpropositionen för 2010 att

”[d]et som borde höjas är kostnaderna för att använda fossila bränslen. En sådan tydlig och effektiv åtgärd som regeringen hittills negligerat är kilometerskatt för tunga lastbilar. Annars klarar vi inte klimatkraven framöver. Därför bör en kilometerskatt för tunga lastbilar införas på 2 kronor per kilometer senast den 1 januari 2012.”⁴⁰

Även här är det inte miljöpåverkan som är i fokus. En skatt på två kronor per körd kilometer uppmuntrar inte till användning av miljövänliga bränslen. Det kommer endast att göra transportererna och de varor som transporteras dyrare. Målet är således att både resandet och transportererna ska minska. För Sverige som, med sin avlånga geografi och sitt läge i utkanten av Europa, är beroende av transporter, blir konsekvenserna naturligtvis ödesdigra.

MOBILFRIA ZONER I KOLLEKTIVTRAFIKEN – PÅ OVETENSKAPLIGA GRUNDER

Våren 2006 beslutade den dåvarande landstingsmajoriteten i Stockholms län – S, V och MP – att införa mobilfria zoner på alla SL-fordon. Motiveringen var att öka tillgängligheten till kollektivtrafik för elkänsliga.⁴¹ Skyltar sattes upp i bland annat tunnelbanetågen, i samma vagnar som är avsedda för pälsdjursallergiker. Efter valet 2006 avskaffade den nuvarande borgerliga majoriteten de mobilfria zonerna, vilket fick Lena-Maj Anding, gruppleddare för MP i Stockholms län, att skriva en debattartikel där hon hänvisade till problem för elkänsliga:

”I en studie som utförts bland 600 medlemmar i Elöverkänsligas förening, av vilka 337 personer besvarade enkäten, uppgav 70 % att mobiltelefoner och lysrör var det största problemet. Införandet av zonerna där mobiltelefonerna skulle vara avstängda var därför en viktig tillgänglighetsfråga för individer med funktionshindret elöverkänslighet.”⁴²

I sin budget för Stockholms läns landsting 2010 tar Miljöpartiet på nytt upp frågan:

”Inom all kollektivtrafik ska det finnas frizoner där personer med allergi eller annan överkänslighet kan vistas. I dessa zoner ska mobiltelefoner vara avstängda.”⁴³

I partiprogrammet nämns elöverkänslighet tillsammans med funktionshinder som synskada och dyslexi.⁴⁴ För dem som upplever elöverkänslighet är det naturligtvis ett funktionshinder. Likväl saknar elöverkänslighet stöd i vetenskapen. I Socialstyrelsens Miljöhälsorapport 2009 summeras forskningsläget om elöverkänslighet på följande sätt:

”Gemensamt för dessa personer ä att de kopplar sina symtom till exponering för elektromagnetiska fält. I välutformade experimentella studier har dock varken friska eller elöverkänsliga personer kunnat avgöra bättre än slumpen om de varit exponerade eller inte.”⁴⁵

Enligt Socialstyrelsen förstås fenomenet elöverkänslighet bäst ”utifrån en psykologisk förklaringsmodell”.⁴⁶ När Ann Thuvander på Socialstyrelsen på uppdrag av Stockholms läns landsting 2004 skrev ett utlåtande om elöverkänslighet konstaterade hon att det enligt Socialstyrelsens bedömning inte finns ”stöd vare sig i hälso- och sjukvårdslagen eller i miljöbalken för att kräva en miljö fri från elektromagnetisk strålning”.⁴⁷

Frågan är hur elöverkänsliga skulle kunna åka tunnelbana utan att exponeras för elektriska fält under själva resan. Tågvagnarna är fulla av elektronik och på stationerna finns inget förbud mot mobiltelefoni, varför de mobilfria zonerna har begränsad effekt. För vanliga människor som inte betecknar sig som elöverkänsliga kunde de mobilfria zonerna dock innebära problem. I rusningstrafik är det praktiskt taget omöjligt att hålla reda på de olika avdelningarna och även om man försöker komma in i en vagn där mobiltelefoni är tillåten är risken stor att den vagnen är full. En annan orimlig konsekvens är att pälsdjursallergiker som i sitt arbete måste ha mobiltelefonen påslagen inte kan åka tunnelbana.

I denna fråga går det dessutom att hitta en dubbelhet i Miljöpartiets agerande. Miljöpartisten Peter Larsson skrev en motion till partiets kongress i maj där han förklarade att man genom att bygga fler mobilmaster och minska avstånden mellan dem kan minska effekten och strålningen från masterna. Partistyrelsen, med Maria Wetterstrand och Peter Eriksson i spetsen, rekommenderade kongressen att avslå motionen, med motiveringen att man måste ta hänsyn till

”e v [sic] hälsorisker samt obehag i närheten av stationer, e t c [sic] som gör att en högre täthet av basstationer totalt sett, blir negativa för befolkningen som helhet.”⁴⁸.

Kongressen avlog motionen utan votering.⁴⁹ Det är alltså viktigare att folk inte är oroliga, än att beslut fattas på vetenskapliga grunder och utifrån riktiga riskanalyser. Miljöpartiet vill alltså hellre spela på människors oro än göra något som faktiskt skulle minska de av Miljöpartiet förmodade skadliga nivåerna av elektromagnetiska fält.

STOPP FÖR NYA BOSTÄDER

Miljöpartiet i Stockholms stad inleder avsnittet om bostäder på sin webbsajt med att konstatera att "[i] takt med att Stockholm växer behövs fler bostäder".⁵⁰ Trots det har Miljöpartiet sedan 2006 röstat mot byggandet av mer än var tredje bostad i Stockholm. Av drygt 12 000 påbörjade bostadsbyggen under mandatperioden har Miljöpartiet opponerat sig emot byggandet av 4 496 (per maj 2009) enligt en rapport från Moderaterna i Stockholm.⁵¹ Av oppositionspartierna i Stockholms stad har Miljöpartiet röstat emot flest nya bostäder. Socialdemokraterna har röstat emot byggandet av drygt 300 bostäder och Vänsterpartiet drygt 900.

"Bostadssituationen i Stockholm är akut och kräver både snabba åtgärder och långsiktiga lösningar" inleder Miljöpartiet avsnittet om studentbostäder på sin webb⁵², men ändå har de som enda parti röstat emot byggandet av 130 studentlägenheter på Norra Djurgården mellan universitetet och KTH. Om Miljöpartiet får bestämma kommer ingenting att byggas på Norra Djurgården över huvud taget, eftersom Miljöpartiet vill göra området till naturreservat.

Mönstret är tydligt. Om det finns en konflikt mellan bostadsbyggande och bevarande av ett naturområde, ställer sig Miljöpartiet konsekvent negativt till bostadsbyggandet. Det är inte exempel på ansvarstagande avvägningar – det är extrempolitik.

Miljöpartiets ambition att sex nya naturreservat (inklusive Norra Djurgården) ska inrättas och ambitionen att dessa ska vara fria från buller⁵³ blir en kombination som är svår att uppfylla när samtliga områden utom Norra och Södra Djurgården ligger inträngda mellan tät bebyggelse. Ännu svårare blir det att ordna fler bostäder när gamla hus inte får byggas om och nya hus inte får uppföras på tidigare oexploaterad mark. Miljöpartiet säger sig vara för fler bostäder, men de är emot alla sätt att skapa fler bostäder. Ett sätt att få plats med fler bostäder och samtidigt behålla gröna ytor är att bygga högre hus, men mot detta har både Miljöpartiets

oppositionsråd i Stockholms landsting – Raymond Wigg – och stad – Yvonne Ruwaida – opponerat sig.^{54 55}

Ytterligare exempel på brist på realism är då Miljöpartiet ville neka bygglov för att konvertera vindsvåningar till lägenheter i en fastighet på Kungsholmen. Utifrån skulle ett par takfönster och – från väster – en takterrass synas. Ombyggnaden medför en förtätning av staden och det mest

”resurssnåla sättet att åstadkomma fler bostäder i staden är genom om- och tillbyggnad av befintliga fastigheter. Det aktuella projektet är ur denna aspekt positivt och det är förtjänstfullt utformat. Den ändrade användningen av de översta våningarna till sju nya bostäder leder till fler boende i stadsdelen, vilket ökar förutsättningarna för ett vitalt stadsliv”,⁵⁶

menar den borgerliga majoriteten i Stadsbyggnadsnämnden.

EN NY LÖNESTRATEGI OCH NYA LÖNEKOSTNADER

I december 2008 lämnade fem vänsterpartister i Göteborgs kommunfullmäktige in en motion med titeln ”Hög tid för en ny lönestrategi – ingen skall tjäna mer än fyra andra”. Motionärerna vill ”helt enkelt att ingen får tjäna mer än fyra gånger så mycket som den lägst betalda i kommunen. Eller omvänt: ingen skall ha lägre lön än en fjärdedel av den högst avlönade”.⁵⁷ Enligt en av motionärerna, Jöran Fagerlund, var anledningen till att man valde en fjärdedel att Miljöpartiet har just det kravet i sitt kommunala handlingsprogram för Göteborg 2006–2010.^{58 59} Vänsterpartiets motion fick därför stöd av Miljöpartiet.

I tjänsteutlåtandet från Personalstrategiska enheten redogörs för vilka effekterna skulle bli om motionen bifölls.⁶⁰ Det finns två sätt att genomföra förslaget på: antingen höjer man de lägsta lönerna, eller också sänker man de högsta. En kombination, där man både höjer de lägsta lönerna och sänker de högsta, är naturligtvis också möjlig. I det första fallet skulle lönetaket bli 60 000 kronor, eftersom den lägsta lönen för tillsvidareanställda i Göteborgs kommun är 15 000 kronor i månaden. I början av 2009 hade 60 personer anställda av Göteborgs kommun (de flesta av förvaltningscheferna) löner som översteg 60 000 kronor. På nivån strax under 60 000 kronor finner man verksamhetschefer, avdelningschefer och vissa specialister. Om man

vill fortsätta sätta löner efter principen att svårare och mer ansvarskrävande arbeten ska belönas mer än enklare jobb med mindre ansvar måste även lönerna för dem som tjänar mindre än 60 000 kronor sänkas. Annars uppstår en situation där exempelvis stadsdirektören som högste tjänsteman och ledare för alla förvaltningschefer har samma lön som många av förvaltningschefernas underordnade: enhets- och verksamhetscheferna. Det minskar i sin tur utrymmet för lönespridning inom varje befattning och leder till att även exempelvis de bäst betalda undersköterskorna och gymnasielärarna måste få sina löner sänkta. Hela löneskalan trycks alltså ihop.

Om man mot förmodan skulle få igenom ett sådant system i förhandlingar med facket skulle Göteborgs Stad spara mycket pengar i lönekostnader. Det skulle samtidigt få Göteborg att framstå som ett låglönealternativ för arbetssökande. Människor med eftertraktade kunskaper skulle sluta se Göteborgs Stad som en attraktiv arbetsgivare och söka sig till den privata sektorn eller kringliggande kommuner. Kvar blir antagligen de minst kompetenta.

Det andra alternativet, att höja de lägsta lönerna till en fjärdedel av den högsta lönen, medför ekonomiska bekymmer. I motionen nämns att den högsta lönen i kommunen är 131 600 kronor, men det är den lön som vd:n för Göteborgs Hamn har. Beräkningarna i tjänsteutlåtandet inbegriper inte anställda i kommunalt ägda bolag, utan endast personer som är direkt anställda av kommunen. Den högsta lönen, 97 800 kronor per månad, har stadsdirektören. En fjärdedel av det är 24 450. Kostnaden för att höja lönen för de 21 000 anställda i kommunen som har lägre lön än så uppgår till minst 1,4 miljarder kronor om året. Om en lönedifferentiering fortfarande ska finnas, det vill säga att sjuksköterskorna ska ha högre lön än undersköterskor och vårdbiträden, så ökar kostnaderna. I tjänsteutlåtandet uppskattas den årliga kostnaden till mellan 3 och 4 miljarder kronor när den är genomförd.

Förslaget har inte fått stöd av Socialdemokraterna eller de borgerliga partierna, så det blir inte verklighet under nuvarande mandatperiod. Om Miljöpartiet går framåt i Göteborg finns naturligtvis risk för att Socialdemokraterna ger med sig.

I ett gemensamt yttrande till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige i februari 2010 meddelade Miljöpartiet och Vänsterpartiet att

”[k]onsekvensen av förslaget kommer att innebära en lönepolicy där faktorer som kompetens, utbud/efterfrågan på arbetskraft och prestation får en mindre synlig

löneeffekt. I stället kommer de timmar som den anställde lägger ner på sitt arbete att vara en tydligare faktor för vilken lön som erhålls.”⁶¹

Man har alltså inte förbisett de negativa konsekvenser som blir resultatet av förslaget, man bejakar dem. Vidareutbildning kommer inte längre att löna sig, inte heller att vara effektiv och bra på sitt jobb. Det är stämpelklockan som ska vara den viktigaste faktorn för den lön man får.

På det nationella planet går det inte att hitta någon tydlig skrivning i partiprogrammet. Dock finns det en skrivning om att ”skillnader i ekonomiska och sociala levnadsvillkor måste motverkas”.⁶² En liberal utgångspunkt är att motverka skillnader i utgångsläget genom att bland annat utbildning ska vara avgiftsfri. De borgerliga partierna anser inte att skillnader i utfall ska motverkas i den omfattning som miljöpartisterna och vänsterpartisterna i Göteborg vill göra. Maria Wetterstrand betonade i Magasinet Neo att Miljöpartiet är ”väldigt noga med att vi inte ska kalla de andra för högeralliansen. För att då blir slutsatsen att vi är en vänsterallians, och vi vill inte bli indefinierade inom vänstern.”⁶³ Förslaget i Göteborg visar med all tydlighet att partiet i konkret handling driver åsikter som befinner sig långt till vänster om Socialdemokraterna.

ARBETSGÅNG

Detta är ingen komplett genomgång av Miljöpartiets politik. Av tids- och utrymmesskäl har omfattningen begränsats och flera exempel lämnats därhän. Genomgången visar dock att det inte räcker med att gilla friskolor och tala väl om småföretag för att vara ett alternativ i den politiska mitten. I flera fall ligger Miljöpartiets politik långt till vänster om Socialdemokraterna och i enstaka fall till och med vänster om Vänsterpartiet. Med Miljöpartiet vid makten kommer skatterna att höjas, den politiska styrningen av kulturen och nöjeslivet att bli hårdare, färre bostäder kommer att byggas och resorna blir dyrare.

Denna rapport beskriver en hel del förslag hämtade från både lokalplanet och riksplanet. Arbetsgången har varit sådan att en skara förslag först inhämtats och beskrivits. Därefter har ett syntetiserande och kartläggande av eventuella mönster påbörjats. Urvalet är således gjort innan uppdelning och tendenser har beskrivits och innan de tre huvudlinjerna i rapporten – pekpinnar, vänstervridning och verklighetsflykt – etablerats. Under lång tid fanns inte ens denna struktur, utan enbart en skara förslag som även vart och ett beskriver en politik som i bästa fall är tvivelaktig, i sämsta fall är rent skadlig. Med de tre teman som finns framträder dock ett ännu tydligare mönster. Det går alltid att diskutera urval, men eftersom ambitionen inte i förstone har varit att finna en systematik i förslagen, utan snarare att samla ett antal förslag som beskriver ett parti, är författarnas bedömning att urvalet som sådant inte har bidragit till de tydliga mönster som tecknas.

NOTER

1. Vänsterpartiets ledare, Lars Ohly slutade kalla sig kommunist i oktober 2005. Vänsterpartiet hade för bara några tiotal år sedan utbyte med kommunistiska diktaturer i vår närhet, till exempel Sovjetunionen och Östtyskland.
2. Eriksson & Wetterstrand m fl 2006.
3. Skatteministeriet 2006.
4. Ruwaida 2009.
5. Lindholm 2007.
6. Miljöpartiet 2009d.
7. Schlyter 2010.
8. Schlyter & Schyman 2010.
9. Stockholms Stad 2010a.
10. Ibid.
11. Nerbrand 2010.
12. Westerlund 2010b.
13. Stockholms Stad 2010b.
14. Miljöpartiet 2010c.
15. Miljöpartiet 2009c.
16. Kulturnämnden i Stockholms Stad 2007.
17. Ridderstolpe 2010.
18. *Svenska Dagbladet* 2010.
19. Feldt 2009.
20. Feldt & Lodin 2009.
21. Valtersson 2010.
22. Skattebetalarnas Förening 2010.
23. Westerlund 2010a.
24. Miljöpartiet 2009b.
25. Miljöpartiet 2010b.
26. Svensson Smith m fl 2009.
27. Se nedan stycket "Ställ flyget på marken!"

28. Miljöpartiet 2009a.
29. Bergström & Lund 2003.
30. Capho S:t Görans Sjukhus 2009.
31. Capho S:t Görans Sjukhus 2010.
32. Miljöpartiet 1999.
33. Svensson Smith 2008.
34. Eriksson & Svensson Smith 2007.
35. Miljöpartiet 2008.
36. Ibid.
37. Eriksson & Svensson Smith 2007.
38. Goldenberg 2010.
39. Ling & Svensson Smith 2010.
40. Svensson Smith, Bolund & Ehn 2009.
41. Miljöpartiet 2006b.
42. Anding 2007.
43. Miljöpartiet 2009a.
44. Miljöpartiet 2010c.
45. Socialstyrelsen 2009.
46. Socialstyrelsen 1995.
47. Thuvander 2004.
48. Miljöpartiet 2010e.
49. Miljöpartiet 2010f.
50. Miljöpartiet 2010a.
51. Moderaterna 2009.
52. Miljöpartiet 2010g.
53. Miljöpartiet 2010d.
54. Wigg 2009.
55. Stockholms Stad 2008.
56. Stockholms Stad 2009
57. Göteborgs Stad 2009.
58. Fagerlund 2010.

59. Miljöpartiet 2006a.
60. Göteborgs Stad 2009.
61. Lindén & Andreasson 2010.
62. Miljöpartiet 2010c.
63. Neuding & Svensson 2010.

REFERENSER

Anding, Lena-Maj (2007), "Mp: Diskriminering avskaffa mobilfria zoner!"

Stockholm: Miljöpartiet, läst 26 mars 2010,

<www.mp.se/templates/Mct_78.aspx?avdnr=12127&number=132380>.

Bergström, Fredrik & Lund, Josefine (2003), *Vinstdrivna sjukhus : är fallet S:t Görans färdigbehandlat?* Stockholm: Timbro, läst 26 mars 2010,

<www.timbro.se/innehall/?isbn=000015>.

Capio S:t Görans Sjukhus (2009), "Sjukhusgemensamma resultat : kvalitetsredovisning 2008". Stockholm, läst 26 mars 2010,

<www.capiostgoran.se/upload/Dokument/Kvalitet%202008/Resultat%20Sjukhusgemensamt%20v08c.pdf>.

Capio S:t Görans Sjukhus (2010), "Sjukhusgemensamma resultat : Kvalitetsredovisning 2009". Stockholm, läst 26 mars 2010,

<www.capiostgoran.se/upload/Dokument/Kvalitet%202009/SLUTGILTIG/Resultatredovisningar/Resultat%20Sjukhusgemensamt%20v06c%20FINAL.pdf>.

Eriksson, Peter & Wetterstrand, Maria m fl (2006), "Folkhälsa". Stockholm: Riksdagen (Motion 2006/07:So464), läst 18 april 2010,

<www.riksdagen.se/Webbnav/index.aspx?nid=410&dok_id=GU02So464>.

Eriksson, Peter & Svensson Smith, Karin (2007), "Tåg i stället för flyg".

Göteborgsposten 12 oktober, läst 28 mars 2010,

<www.mp.se/templates/Mct_78.aspx?avdnr=12455&number=139939>.

Fagerlund, Jöran (2010), "Absurda löneskillnader i Göteborgs Stad".

Blogg, läst 26 mars 2010,

<<http://pamflett.wordpress.com/2010/02/03/absurda-loneskillnader-i-goteborgs-stad/>>.

Feldt, Kjell-Olof (2009), "Förmögenhetsskatt trubbigt instrument". *Aftonbladet*, 31 mars,

<www.aftonbladet.se/debatt/article4782711.ab>.

Feldt, Kjell-Olof & Lodin, Sven-Olof (2009), "Storstadsbor i normalvillor drabbas av nya S-politiken". *Dagens Nyheter*, 25 oktober,

<www.dn.se/debatt/storstadsbor-i-normalvillor-drabbas-av-nya-s-politiken-1.981842>.

Goldenberg, Suzanne (2010), "Algae to solve the Pentagon's jet fuel problem".

The Guardian's nätupplaga, läst 20 april 2010,

<www.guardian.co.uk/environment/2010/feb/13/algae-solve-pentagon-fuel-problem>.

Göteborgs Stad (2009), "Motion av Marie Lindén (V), Ana Rubin (V), Jöran Fagerlund(V), Christian Larsson (V) och Mats Pilhem (V) om utformande av en förhållningsstrategi och lönepolicy innebärande att ingen skall kunna ha lägre lön än en fjärdedel av den med högst lönen i kommunen". Göteborg: Stadskansliet, läst 28 mars 2010,

<[www5.goteborg.se/prod/Intraservice/Namndhandlingar/SamrumPortal.nsf/249F3D555599DE29C12576BD00572EB1/\\$File/TU_Kommunstyrelsen_20100210_3.3.pdf?OpenElement](http://www5.goteborg.se/prod/Intraservice/Namndhandlingar/SamrumPortal.nsf/249F3D555599DE29C12576BD00572EB1/$File/TU_Kommunstyrelsen_20100210_3.3.pdf?OpenElement)>.

Kulturnämnden i Stockholms Stad (2007), "Protokoll nr 8/2007". Stockholm, läst 2 maj 2010, <www.kultur.stockholm.se/default.asp?id=25304>.

Lindén, Marie & Andreasson, Kia (2010), "Kommunen kan bidra till att minska löneklyftorna i Göteborg". Göteborg: Vänsterpartiet & Miljöpartiet i Göteborgs Stad (Pressmeddelande), läst 28 mars 2010, <www.presskontakt.se/pressreaser/visa/pressrelease/203859/pressmeddelande-fran/E02C2D28-EC5D-17B5-24AE-D8A702B977B1>.

Lindholm, Jan (2007), "Hälsotrappan". Stockholm: Riksdagen (Motion 2007/08:So470), läst 18 april 2010, <http://riksdagen.se/Webbnav/index.aspx?nid=410&dok_id=GV02So470>.

Ling, Rasmus & Svensson Smith, Karin (2010), "Nej till nolltaxa". *Efter Arbetet*, 1 april, <<http://efterarbetet.etc.se/29044/nej-till-nolltaxa>>.

Miljöpartiet (1999), "Kapitalismens svarta böcker". Härnösand: Miljöpartiet de Gröna i Härnösand, avläst 5 april 2010, sedermera borttaget, <http://gittan.mp.se/arkiv_hsand/f266.htm>.

Miljöpartiet (2006a), "Miljö partiet de Grönas politiska handlingsprogram för Göteborg 2006–2010". Göteborg: Miljöpartiet de Gröna i Göteborg, läst 28 mars 2010, <http://mp.se/files/100200-100299/file_100231.pdf>.

Miljöpartiet (2006b), "Nu blir mobilfria zoner i kollektivtrafiken verklighet". Stockholm: Miljöpartiet de Gröna i Stockholms läns landsting, läst 28 mars 2010, <www.mp.se/templates/Mct_78.aspx?avdnr=91&number=92428>.

Miljöpartiet (2008), "Miljöpartiets förslag till Klimatberedningen". Stockholm: Miljöpartiet de Gröna, läst 28 mars 2010, <www.mp.se/templates/Mct_78.aspx?avdnr=12399&number=143529>.

Miljöpartiet (2009a), "Budget 2010, Stockholms läns landsting". Stockholm: Miljöpartiet de Gröna i Stockholms läns landsting, läst 26 mars 2010, <www.mp.se/files/178700-178799/file_178790.pdf>.

Miljöpartiet (2009b), "Grön skatteväxling". Stockholm: Miljöpartiet de Gröna, läst 26 mars 2010, <www.mp.se/templates/mct_177.aspx?number=176278>.

Miljöpartiet (2009c), "Modernt, miljövänligt, mänskligt Stockholm". Stockholm: Miljöpartiet de Gröna i Stockholms stad (Presentation av gemensam budget), läst 2 maj 2010, <www.mp.se/templates/Mct_78.aspx?avdnr=255&number=178148>.

Miljöpartiet (2009d), "Reklam och konsumtion". Stockholm: Miljöpartiet de Gröna, läst 29 april 2010, <www.mp.se/templates/mct_177.aspx?number=176571>.

Miljöpartiet (2010a), "Bostäder". Stockholm: Miljöpartiet de Gröna, läst 5 april 2010, <www.mp.se/templates/mct_177.aspx?number=193145>.

Miljöpartiet (2010b), "Kretsloppsekonomi : en ekonomi där människor får betydelse". Stockholm: Miljöpartiet de Gröna, läst 28 mars 2010, <www.mp.se/templates/Mct_177.aspx?number=190180>.

Miljöpartiet (2010c), "Lika rätt rätt att växa utifrån egna förutsättningar". Stockholm: Miljöpartiet de Gröna, läst 28 mars 2010, <www.mp.se/templates/Mct_177.aspx?number=190187>.

Miljöpartiet (2010d), "Natur". Stockholm: Miljöpartiet de Gröna i Stockholm, läst 5 april 2010, <www.mp.se/templates/mct_177.aspx?number=193133>.

Miljöpartiet (2010e), "Propositions- och motionshäfte till Kongress 2010". Stockholm: Miljöpartiet de Gröna, läst 30 maj 2010, <www.mp.se/files/201700-201799/file_201741.pdf>.

Miljöpartiet (2010f), "Kongress 2010 : sammanträdesprotokoll". Stockholm: Miljöpartiet de Gröna (Protokoll 13), läst 30 maj 2010, <<http://beta.mp.se/~schyffel/Kongress2010/plenum13.pdf>>.

Miljöpartiet (2010g), "Studentbostäder". Stockholm: Miljöpartiet i Stockholm, läst 5 april 2010, <www.mp.se/templates/mct_177.aspx?number=193149>.

Moderaterna (2009), "Mer än var tredje ny bostad försvinner: en granskning av rödgrön bostadspolitik". Stockholm: Moderata samlingspartiet i Stockholm, avläst 5 april 2010, <<http://pocket.moderaterna.net/alvandal/wp-content/uploads/2009/05/rapport-mer-an-var-tredje-bostad-forsvinner.pdf>>.

Nerbrand, Sofia (2010), "Hur liberalt är egentligen MP?". *Svenska Dagbladets* nätupplaga, 22 mars, <www.svd.se/opinion/ledarsidan/hur-liberalt-ar-egentligen-mp_4459017.svd>.

Neuding, Paulina & Svensson, Mattias (2010), "Alla tycker om Maria". *Magasinet Neo* nr 2, läst 26 mars 2010, <http://magasinetneo.se/aktuellt-nummer/nr-2-2010/neo2_wetterstrand.pdf>.

Ridderstolpe, Erik (2010), "Rödgröna föreslår höjd bensinskatt". Stockholm: sverigesradio.se, läst 29 april 2010, <<http://sverigesradio.se/ekot/artikel.asp?artikel=3657934>>.

Ruwaida, Yvonne (2009), "Vi behöver en normkritisk myndighet". Stockholm: Newsmill, läst 18 april 2010, <www.newsmill.se/artikel/2009/07/27/dags-normkritisk-politik>.

Schlyter, Carl (2010), "Minska arbetstiden".
Etc, nätupplagan, läst 26 mars 2010,
<www.etc.se/25761/minska-arbetstiden>.

Schlyter, Carl & Schyman, Gudrun (2010), "Kortare arbetstid ett logiskt steg".
Svenska Dagbladets nätupplaga, 29 mars,
<www.svd.se/opinion/brannpunkt/kortare-arbetstid-ett-logiskt-steg_4497445.svd>.

Skattebetalarnas förening (2010), "Grön skattehöjning".
Stockholm: Skattebetalarnas förening, läst 26 mars 2010,
<www.skattebetalarna.se/LinkClick.aspx?fileticket=zNu7VOQct1k%3d&tabid=37>.

Skatteministeriet (2006), "Status over grænsehandel 2006 : kapitel 4. Sodavand".
Köpenhamn, läst 29 april 2010,
<www.skm.dk/publikationer/udgivelser/4946/kapitel4.sodavand>.

Socialstyrelsen (1995), *Elektriska och magnetiska fält och hälsoeffekter*
Stockholm: Socialstyrelsen, avläst 26 mars 2010,
<www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/13487/1995-3-1_9503001.pdf>.

Socialstyrelsen (2009), *Miljöhälsorapport 2009*.
Stockholm, läst 26 mars 2010,
<www.socialstyrelsen.se/publikationer2009/2009-126-70>.

Stockholms Stad (2008), Utlåtande över "Förverkligandet av Västra City med skyskrapor och Central Park-inspirerad stadsmiljö längs Klara sjö: motion 2008:30 av Per Ankersjö (c)".
Stockholm (Utlåtande 2008:192 RIII; Dnr 311-870/2008), läst 5 april 2010,
<<http://insyn.stockholm.se/kf/document/2010-02-22/Dagordning/33/33%20u08192.pdf>>.

Stockholms Stad (2009), "Protokoll 2009-11-05". Stockholm: Stadsbyggnadsnämnden,
läst 26 mars 2010,
<http://insynsbk.stockholm.se/templates/main/pages/xGetDocument.aspx?FileId=1417845&FileName=1417845_1_3.PDF&DataSource=3>.

Stockholms Stad (2010a), Utlåtande över "Alkoholfritt i Stockholms krogvärld mellan kl 03.00 och 11.00 : motion 2008:57 av Stefan Nilsson (mp)". Stockholm
(Utlåtande 2009:30 RVII; dnr 325-1864/2008), läst 26 mars 2010,
<<http://insyn.stockholm.se/insynTransFrame.aspx?nodeid=390540>>.

Stockholms Stad (2010b), "Yttranden vid Stockholms kommunfullmäktiges sammanträde den 12 april 2010". Stockholm, läst 29 april 2010,
<<http://insyn.stockholm.se/kf/document/2010-04-12/Protokoll/Protokoll%2006-12apr-debatt.pdf>>.

Svenska Dagbladet (2010), "Rödgröna: Ny skatt på förmögna".
Nätupplagan, 27 april, läst 29 april 2010,
<www.svd.se/nyheter/inrikes/rodgrona-ny-skatt-pa-formogna_4625811.svd>.

Svensson Smith, Karin (2008), "I princip är allt flyg söder om Sundsvall onödigt". Stockholm: Miljöpartiet de Gröna, läst 28 mars 2010, <www.mp.se/templates/Mct_78.aspx?avdnr=12455&number=154359>.

Svensson Smith, Karin m fl (2009), "Konkurrens på spåret". Stockholm: Riksdagen (Motion 2008/09:T16 med anledning av prop 2008/09:176), läst 26 mars 2010, <www.riksdagen.se/Webbnav/index.aspx?nid=410&rm=2008/09&bet=T16>.

Svensson Smith, Karin, Bolund, Per, & Ehn, Tina & (2009), "Utgiftsområde 22 Kommunikationer". Stockholm: Riksdagen (Motion 2009/10:T490), läst 20 april 2010, <http://riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=410&dok_id=GX02T490>.

Thuvander, Ann (2004), "Angå ende elektromagnetiska fält och elkänslighet". Stockholm: Socialstyrelsen, läst 26 mars 2010, <www.sll.se/handlingar/landstingsstyrelsen/2005/2005-05-17/soc2606.pdf>.

Valtersson, Mikaela (2010), "RUT-avdraget ska bort – men inte nu". *Aftonbladets* nätupplaga, 25 januari 2010, <www.aftonbladet.se/debatt/debattamnen/politik/article6675046.ab>.

Westerlund, Fredrik (2010a), "Miljöpartiet de dyra". Bloggsida: Fredrikwesterlund.se, 17 februari, läst 26 mars 2010, <<http://fredrikwesterlund.se/2010/02/17/miljopartiet-de-dyra>>.

Westerlund, Fredrik (2010b), "Miljöpartiet föreslår att ingen alkohol ska få serveras i Stockholm klockan 03.00–11.00 : schemalagd livsstilsliberalism". Inlägg på Twitter 31 mars 2010, läst 29 april 2010, <<http://twitter.com/FredrikW/status/11364428313>>.

Wigg, Raymond (2009), "Därför firar jag gröna kilarnas dag". *ETC Stockholm*, 8 maj 2009, <<http://stockholm.etc.se/21676/daerfoer-firar-jag-groena-kilarnas-dag>>.